

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvtatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum prophetia sit habitus uel actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](#)

QVÆS. XII. DE PROPHETIA, ART. I.

371

tior ea, quæ habet intellectualem visionem simul cum imaginaria.

¶ Tertiodecimo, Vtrum gradus prophetæ disinguatur secundum visionem imaginariam.

¶ Quartodecimo, Vtrum Moysæ fuerit excellenter alijs prophetis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum prophetia sit actus, vel habitus.

QVAESTIO est de prophetia. Et primo queritur, vtrum sit habitus, vel actus. Et videtur quod non sit habitus: quia vt dicit Comment. in 3. de Anima, habitus est quo quis, quando uult operatur: sed propheta non potest prophetia uti cum voluerit: sicut patet 4. Regum 3. de Heliæo, qui regi querentem, respondit dare non portuit, nisi vocato psalterio, vt sic super eum manus Domini fieret. ergo propheta non est habitus.

¶ 2 Pra. Quicunque habet aliquem habitum cognituum potest ea, quæ subsunt illi habitui, considerare hoc quod ab alio accipiat. qui enim ad hoc quod consideret indiger instruente nondum habet habitum: sed propheta non potest inspicere prophetabilia, nisi significat ei reuelentur. unde 4. Regum 4. dicit Heliæus de muliere cuius erat filius defunctus, anima eius in amaritudine est & Dominus celavit a me & non indicauit mihi. ergo prophetia non est habitus cognoscitus, nec aliud esse potest, cum ad cognitionem prophetia pertinet: sed dicendum, quod ad hoc habitu aliquo propheta indigeret, ut ea quæ sunt diuinitus indicata, cognoscere posset.

¶ 3 Sed contra, diuina locutio est efficacior quam humana: sed ad hoc quod aliquis ex humana locutione intelligat aliquid esse futurum, nullo habitu indiget. ergo uidet quod multo minus ad percipiendam reuelationem, que Deus propheta loquuntur. ¶ 4 Praet. Habitus sufficit ad omnium cognoscenda, quæ subsunt habitui: sed per donum prophetæ aliquis non instruenter de omnibus prophetabilibus. ut enim dicit Gre. in 1. Hom. super Ezec. & exemplis probat, aliquando spiritus prophetæ ex praesenti tangit animum prophetantis & ex futuro nequam tangit, & aliquando ex futuro tangit, & ex praesenti non tangit. ergo donum prophetæ non est habitus, sed dices quod dono prophetæ non subsunt omnia prophetabilia; sed illud tantum, ad cuius reuelationem datur.

¶ 5 Sed contra, influentia aliqua coarctari non potest, nisi vel ex parte influentis, vel ex parte recipientis: sed influentia prophetici doni non recipit coarctationem, quo minus ad omnia prophetabilia se extendat, ex parte recipientis, quia intellectus humanus est capax cognitionis omnium prophetabilium; nec ex parte influentis cuius est largitas infinita. ergo donum prophetæ ad omnia prophetabilia se extendit.

¶ 6 Praeter. Ex parte affectiuæ ita se habent, quod per unum gratia influxum ab omni culpa anima liberatur. ergo & ex parte intellectus ita erit, quod ex influentia unius prophetici luminis, ab omni ignorancia prophetabilium anima purgabitur.

¶ 7 Praet. Habitus gratuitus est pectoris, quam acquisitus; sed acquisitus se extendit ad plures actus. ergo & prophetia si sit habitus gratuitus, non se extendet ad unum tantum prophetabile; sed ad omnia.

A ¶ 8 Praet. Si de singulis conclusionibus singuli habitus habeantur, illi habitus non vincentur in unius totalis scientia habitu, nisi conclusiones illæ connectionem habeant fin quod ex eisdem principiis deducuntur: sed huiusmodi futura contingentia & alia de quibus est prophetia, non habent aliquam connectionem adiunicem: sicut habent conclusiones vnius scientiae, ergo sequitur quod si donum prophetiae ad unum tum prophetatum se extendet, in uno propheta tot sunt prophetæ habitus, quot prophetabilis cognoscit, si prophetia sit habitus: sed dices quod habitus prophetiae semel infusus ad omnia prophetabilis se extendit: requiratur tamen noua reuelatio, quantum ad specierum aliquarum ostensionem.

¶ 9 Sed contra. Habitus prophetiae infusus est et perfectior, q[uia] habitus scientiae acquisita, & lumen prophetice quæ lumen naturale intellectus agentis & habitat scientiae, adiuncta est ministerio imaginariæ virtutis, possumus formare tot species, quot sunt nobis necessarie in actuali cōsideratione corum ad q[uia] habitus se extendit. ergo multo fortius hoc p[ro]p[ter] prophetia, si habitus aliquem habet sine hoc, quod ei aliqua species de novo ostendantur.

¶ 10 Praet. Sicut h[ab]it[us] in gl. in principio Psalterij, prophetia est diuina inspiratio rerum immobili veritate denuntiæ: sed inspiratio non est habitus: sed actum. ergo prophetia non est habitus.

¶ 11 Praet. Videtur est quoddam pati secundum philosophum. ergo & visio passio: sed prophetia est uito quedam. 1. Reg. 9. Qui nunc dicitur pro

Super pro-
logum Hie-
ro. propheti-
e p[ro]p[ter]o.

Gloss. ordi-
nib[us].
Non remo-
te a primis.
moral. c. 4.

Cap. 5. to. 5.

pheta, vocabatur olim videns. ergo prophetia non est habitus, sed magis passio.

¶ 12 Praet. Secundum philos. habitus est qualitas difficile mobilis, prophetia uero facile mouetur;

quia non semper prophetæ immanet: sed ad tempus, vnde Amos super illud, non sum prophetæ, dicit gl. spiritus non semper administrat prophetiam prophetis, sed ad tempus, & tunc recte dicit prophetæ cum illuminantur, Greg. et super Ezecl. dicit in 1. Homilia, quod aliquando prophetæ spiritus prophetis decit, nec semper eorum mentibus praetexto est, quatenus cum hunc non habent se agnoscant ex dono habere, cum habent. ergo prophetia non est habitus.

SED CONTRA. Secundum philos. in 3. Ethic. tria sunt in anima, potentia, habitus, & passio: sed proprie-

tia non est potentia: quia sic oes essent prophetæ,

cum potentia anima omnibus sint cœs; similiter nec est passio: quia passio est in parte anima sensituus, ut dicitur in 7. physi. ergo est habitus.

¶ 13 Praet. Oe quod cognoscitur aliquo habitu co-

gnoscit: sed propheta ea, q[uia] denuntiat cognoscit;

non autem habitu naturali, vel acquisito. ergo aliquo habitu infuso, quem dicitus prophetam.

¶ 14 Praet. Si prophetia non sit habitus, hoc non erit

nisi quia propheta non potest sine noua acceptio-

ne omnia alia prophetabilia inspicere: sed hoc non

impedit quin sit habitus, quia est habens habitum

comum principiorum, non potest considerare par-

ticulares conclusiones aliquius scientiae, nisi super-

addatur aliquis habitus particularis scientiae. ergo

nihil prohibet prophetam esse habitum quandam

vniuersalem, & tamen ad singula prophetabilia

cognoscenda requiri nouam reuelationem.

¶ 15 Praet. Fides habitus quidam est omnium credibilium:

ne in his habitu fidei, statim nouit distincte oia

credibilia; sed indigeret instruzione ad hoc quod

Quasi dif. S. Tho. AAA 3 arti-

QVÆST. XII. DE PROPHETIA, ART. I.

Articulos distincte cognoscat. ergo & si propheta ut habitus, adhuc requiritur diuina reuelatio, quasi quædam allocutio, ut propheta distincte prophetablia cognoscatur.

Respon. Dicendum, q̄ sicut dicit gl. in principio Psalterij, prophetia viuio dicitur, & prophetæ vidēs, vt patet Ro. 9. vt supra dictum est. Non tñ quælibet uisus prophetia dici potest; sed uisus eorum, q̄ sunt procul a cognitione, ut sic dicatur esse prophetæ non solum procul fans, i. annuntians, sed et procul videns, a phantasma, quod est apparitio. Cum autem oē quod manifestatur, sub lumine quædam manifestetur, ut ē haberi potest ab Apostolo, Ephes. 5. oportet ut ea, quæ manifestantur homini supra commonem cognitionem, quædam altiori lumine manifestentur, qd̄ lumen propheticum dicitur, ex cuius receptione aquis prophetæ constituitur. Sc̄iendum est autem, q̄ aliquid recipitur in aliquo dupliciter, uno modo, ut forma in subiecto consistens; alio modo per modum passionis; sicut pallor in eo, qui naturaliter, vel ex aliquo fortis accidente, hunc colorum habet, est ut quædam qualitas; in eo vero qui subiit ex aliquo timore pallescit, est ut quædam passio. Similiter et lumen corpore est quidem in stellis, ut stellarum qualitas, ut potest quædam forma in eis permanens, in aere vero, ut quædam passio, qd̄ lumen non retinetur; sed recipit tuū per oppositionem corporis lucidi. In intellectu igit̄ habet manu lumen quædam est, quæ qualitas vel forma permanentis, lumen essestiale intellectus agentis, ex quo aīa nra in intellectu est. Si autem lumen propheticum in prophetæ esse non potest. Quicunque, n. aliqua cognoscit intellectuali lumine, q̄ est ei esse etum quædam conaturale, ut forma in eo consistens, oportet quod de eis fixam cognitionem habeat; qd̄ esse non potest, nisi ea in spiciat in principio, in quo p̄t cognosci, quādū non sit resolutione cognitorum in sua principia, cognitione non firmatur in uno, sed apprehendit ea, quæ cognoscit in probabilitatem quandam, ut potest ab aliis dicta. Vn̄ ne cesset habet de singulis acceptione ab aliis his, Sicut si aliquis nesciret Geometriæ conclusiones ex principiis deducere, habitum Geometriæ non haberet; sed quæcumque de conclusionibus Geometriæ sciret, apprehenderet quæ credere docenti, & sic indigeret, ut de singulis instrueret, nō posset. n. ex quibusdam in alia peruenire firmiter, nō facta resolutione, in prima principia. Principium autem, in quo p̄t cognosci futura contingentia, & alia quæ cognitione naturalē excedunt, de quib. est prophetia, est ipse Deus. vñ cum Prophetæ Dei essentia non videat, non p̄t ea, q̄ prophetice uidet, cognoscere aliquo lumine, qd̄ si forma habitualis eius inhærens; sed oportet quod de singulis singulariis instruans. Vn̄ oportet quod lumen propheticum non sit habitus, sed magis sit in aīa prophetæ per modum cuiusdam passionis, ut lumen solis in aere. Vn̄ sicut lumen non remanet in aere, nisi apud irradiationem solis, ita nec lumen prædictum remanet in mente, nisi qd̄ actualiter diuinitus inspirat. Et inde est, q̄ Sancti de prophetia loquentes, de ea per modum passionis loquuntur, dicentes eam inspirationem vel tactum quædam, quo Spissantus dicit, cogere cor prophetæ, & alii huiusmodi uerbis de prophetia loquuntur. Et sic patet, q̄ quantum ad lumen prophetæ cum prophetia non potest esse habitus. Sed sciendum quod sicut est in rebus corporalibus, quod aliquid post passionem, et passionem abeunte efficiunt habitus ad patiendum: sicut

F aquæ calefacta prius, facilius postmodum post frigidationem calcer, & homo post frequenter tristitia facilius ad tristitiam provocatur: ita et omnis mens aliqua diuina inspiratione tangitur, et illa inspiratione abeunte remanet habitus ad iterum recipiendum: sicut post deuotam orationem, remanent mens deuotior. vnde pp hoc dicit Aug. in li. de Orādo Deum, mēs, quæ curis & negotiū tepercere coepere, omnino refrigescit & penitus extinguitur, nisi crebrius intimeatur. Ex quo certis horis ad negotiū orandi mente reuocamus, vnde & mens prophetæ postquam fuenterem, vel plures diuinitus inspirata, etiam actuali inspiratione cessante remanet habitus, vi iterum impetrat, & hac habitus potest dici habitus prophetæ: sicut etiam Auic. dicit 6. de Naturalibus, quod habitus scientiarum in nobis nihil aliud fuit, q̄ habilitates quædam aīa nostrā ad hoc, quod respectu illuminationē intelligentiæ ageris, & species intelligibles ab ea in effluviis. sed tamen non propriæ dici potest habitus, sed magis habitus videtur dispository quædam, a qua aliquis nominatur prophetæ, etiam quando actu non inspiratur: sed tamen ne fiat vis in vocabulo habitus, sustinentes viram que partem, utriusque rationibus respondemus.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod definitio illa inducit de habitu propriæ accepto, & habilitates prædicta prophetandi habitus dici non potest, per quem in modum potest distinctione secundum modum Auic. et habitus animæ nomine ad recipientium ab intelligentiæ agente: quia receptio est naturalis secundum eius opinionem. Vnde secundum cum qui habet habitum, et potest recipere cum null: quia intelligentia naturalis non debet materiæ dispositiæ: sed intelligentia prophetæ dependet ex sola diuina voluntate: de quantumque sit habitus in mente prophetæ, non est in eius potestate, ut prophetæ situr.

Ad II. Dicendum, qd̄ lumen propheticum, esset menti, ut habitus, quidam scientie de rebus propheticiis, non indigeret propheta ad quædam prophetablia cognoscenda, noua revelatione indiget autem: quia illud lumen non est habitus sed habitus ipsa ad lumen percipiendum, similius enim habitus habens, habitus dicitur, sine qualitate prophetablia cognosci non possunt.

Ad III. dicendum, quod post perceptionem diuinæ locutionis, quæ prophetam alioquit intrivit, quia nihil est altius quam mentis illustratio, non requiritur aliquis habitus, quo interius audita percepiantur: sed ad hanc locutionem perceptum tanto magis videtur habitus aliqua operari, quanto ista locutio est excellentior, & eius peractio vires naturales excedit.

Ad IV. dicendum, quod lumen propheticum secundum infusum non facit cognitionem de omnibus prophetabilibus: sed folum de illis, proper quoam cognitionem datur, haec autem arctatio non provenit ex importunitate largientis, sed ex ordine sapientiae ipsius, qui diuidit singulis prout vult.

Ad V. dicendum, qd̄ oīa peccata mortalia hinc in hoc conuenientiam quædam, quod per coniugium quodlibet homo separatur a Deo. vñ gratia que hominem Deo coniungit ab oī peccato mortali liberat, non aut ab omni veniali: quia venialia Deo non separant. Res autem prophetabiles nō hinc adiuicent connexionem, nisi in ipso ordine diuinæ sapientie. Vn̄ ab his qui diuinam sapientiam toller-

Liter non intuentur, potest vnum sine alio videri.
Ad vii. dicendum, quod habitus infusus est p-
 fector quam acquisitus secundum genus suum, sc-
 ratione originis & rōne eius propter quod datur,
 quod est altius eo ad quod ordinatur habitus acq-
 situs: sed quantum ad inodum habendi vel pfecti-
 di, nihil prohibet habitum acquisitum perfectio-
 rem esse: sicut pater q per habitum in fidem infusum,
 non ita perfecte videmus credibilia: sicut per habi-
 tum scientiae acquisitum conclusiones scientiarū.
 Et similiter lumen propheticum qui sit infusum:
 non tamen ita perfecte existit in nobis sicut habitus
 acquisitus, quod etiam dignitati habituum infuso-
 rum attestatur: quia ex cōrū altitudine cōtingit,
 ut humana firmitas eos plene possidere nō possit.

Ad viii. dicendum, quod ratio illa procederet,
 si lumen quo perfunditur mens prophηtē, esset ha-
 bitus: non autem si ponamus habitatem ad per-
 cipendum lumen prædictum esse habitum vel qua-
 si habitum, cum ex eodem possit esse aliquis habi-
 lis, ut illuminetur de quocumque.

Ad ix. dicendum, q qualiter formatio sp̄eri de-
 noui regrā ad propheticā revelationē, infra diceat.

Ad x. dicendum, q licet inspiratio habitus non
 nominet: tamen ex hoc non potest probari, quod
 prophetia non sit habitus. Consecutum est enim,
 quod habitus per actus definiantur.

Ad xi. dicendum, q vide secundum phil. di-
 pliciter dicitur, s habitu & actu, vnde & visio actū
 & habitum nominare potest.

Ad xii. dicendum, quod lumen propheticum,
 non est qualitas difficile mobilis: sed aliquid trans-
 fens & secundum hoc loquuntur auctoritates in-
 ducta: sed habitus illa quae remanet ad illustra-
 tionem denuo percipiendam, non est facile mobilis:
 immo dū permanet nisi in prophetia fiat magna
 transmutatio, per quam talis habitus tollitur.

Ad PRIMVM vero corum, quae sunt in contraria
 dicendum, quod quia actus totaliter ab habitu ori-
 tur, in illa ph̄il. divisione actus ad habitum re-
 ducitur, vel etiam ad passionem, eo quod passio a-
 ctus quidam est anima, ut irasci & concupiscere:
 prophetia autem quātum ad ipsam visionem pro-
 phētē est actus quidam mentis: quantum vero ad
 lumen, quod raptim & quasi per modum penetrat
 sensus recipitor, est similis passioni, prout in intel-
 lectu receptio passio dicitur: quia intelligere qdā
 tam pati est, vt dī in 3 de Anima. Vē potest dī q
 illa divisione philosophi s̄ membra divisionis pro-
 prietate accipiuntur, non sufficienter comprehendit oīa
 quae in anima sunt: sed ea tantum quae ad materiā
 moralē pertinent, de qua ph̄il. intendit, sicut patet
 per exempla, quibus ibidem phil. se exponit.

Ad ii. dicendum, q non omne quod cognoscit
 aliquo habitu, cognoscitur: sed solum illud de quo
 perfecta cognitione habetur. Sunt oīa actus imperse-
 citi nobis, qui ex habitu non procedunt.

Ad iii. dicendum, quod in scientiis demonstra-
 tibus sunt quedam cōta, in quibus particulares con-
 clusiones, quasi in quibusdam feminis, virtualiter
 continetur. Vñ ille qui hēt habitum illorū cōta, non
 se hēt ad particulares conclusiones, nisi in po-
 tentia remota quae indiget motore vt in actū pīn-
 gat: sed in reb. prophetabilib. non est talis ordo, vt
 qdā ex alijs primis deducantur, ut sic qui hēt noti-
 tiā primorū habitū, hēt notitiā sub quadā cōfin-
 sione habituum secundorū, vñ ratio nō sequitur.

Ad iv. dicendum, q intellectus alio mō perficit
 prophetia, & fide: prophetia enim perficit intel-

Aleatum secundum se, vnde oportet ut ea ad q prophetia est, perfetus dono prophetia, possit distin-
 gue inspicere: sed fides perficit intellectum in ordi-
 nad affectum. Actus enim fidei est intellectus im-
 perati a voluntate, unde per fidem intellectus ni-
 hil aliud habet nisi vt sit paratus ad assentendum
 his, quae Deus credi mādat. Et hinc est, quod fides
 assimilat auditum: sed prophetia visioni. Et sic non
 oportet, qd habēs habitū fidei distincte cognoscat
 oīa credibilita, sicut oportet qd habēte habitū pphē-
 tiae, qd omnia prophetabilia distincte cognoscat.

ARTICVLVS III.

Vtrum prophetia sit de conclusionibus scibilibus,

SECUNDO queritur, utrum prophetia sit de con-
 clusionib. scibilib. Et vñ qd nō, quia prophetia
 est in spiratio, vñ cuētū imobili ueritate denun-
 tians. Eventus autē rerū dicunt futura cōtingētia,
 cuiusmodi non sunt conclusiones scientiae demō-
 stratiū: ergo de scibilib. non potest esse prophetia.

Prae. Hier. dicit, quod prophetia est signum di-
 uini præficienit: præficienit autē de futuris est. Cū
 igitur futura præcipue contingētia de quib. maxi-
 me vñ esse prophetia, non possunt esse conclusiones
 scientiae, videtur quod non possit de con-
 clusionibus scibilibus esse prophetia:

Prae. Naturā non abundat in superfluis, nec de-

ficit in necessariis, & multo minus Deus, cuius a-
 ctio est ordinatissima: sed homo ad sciendū cō-
 clusiones scientiarū demonstratiū, habet
 aliam viam, quam prophetiam scilicet per princi-
 piā per se nota ergo uideretur quod superfluum es-
 set si huiusmodi per prophetiam cognosceretur.

Prae. Diversus modus generationis est iudicium
 diuerstatis speciei. vnde mures generati ex semine,
 non possunt esse eiudicem speciei cum illis qui
 generantur ex putrefactione, ut Commen. dicit 8.
 Phys. sed homines naturaliter conclusiones scien-
 tiarū demonstratiū ex principiis per se no-
 nis accipiunt, si igitur sunt aliqui homines, qui alio
 modo scientias demonstratiū accipiunt, utpote
 per prophetiam, erunt alterius speciei, & equino-
 ce homines dicuntur, quod est absurdum.

Prae. Sciētāe demonstratiū sunt de his, quae
 se habent indifferenter ad omne tempus: sed pro-
 pheta non similiiter se haberet ad omne tempus:
 immo quandoque spiritus prophetarū tangit cor
 prophetarē præsenti, & non de futuro, quandoque
 econtrario, ut Greg. dicit super Ezecl. ergo pro-
 pheta non est de illis, de quibus est scientia.

Prae. Ad ea quae per prophetiam sciuntur, nō
 eodem modo se haberet mens prophetarū & cuiusq
 que alterius, sed in omnibus quae sciuntur per de-
 monstratiū, idem est iudicium prophetarū &
 cuiuscumque alterius scientis illud, & neuter alte-
 ri preferuntur, ut dicit Rabbi Moses. ergo de his
 quae per demonstrationem sciuntur, non est pro-
 pheta.

SED CONTRA, Prophetis non credimus, nisi
 quatenus Spiritus prophetarū inspirantur: sed illis,
 quae sunt scripta in libris prophetarū, oportet
 nos fidem adhibere, etiam si pertincent ad conclu-
 siones scientiarū, utpote, quod dicitur, qui firma-
 uit terrā super aquas: vel si quae sunt alia. ergo pro-
 pheticus spiritus inspirat prophetas etiam de conclu-
 sionibus scientiarū.

Prae. Sicut se hēt gratia signorum ad operan-
 dum ea, q̄ sunt sup uirtutem nature, ita se hēt do-
 num prophetarū ad cognoscendum ea, q̄ naturale
 cognitionem excedunt: sed per gratiam signorū

Quest. dīs. S. Tho. AAA 4 non

Glor. mat.
Iust. illud
Eccl. uirgo
concepit.
Glor. mat.
Iust. illud
Eccl. uirgo
concepit.
Glor. mat.
Iust. illud
Eccl. uirgo
concepit.

7. Met. com.
18. & 1. &
11. & 6. &
& 18.

Homo. non
multum pro-
cul a prima
in Ezecl.